

5. Пътуването

ROMANO ĆAĆIPEN KAJ SI?

Romano Ćaĉipen kaj si?
De kana zanav andar manĉe
caħreŋĉar p-o them phirav
rodav kamipen ta angali
ĉaĉipen ta baxt.

Phurilem e dromenĉar
kamipen ni araklem ĉaĉo
ĉaĉo lav ni ašundem.
Romano ĉaĉipen kaj si?

КЪДЕ Е ИСТИНАТА ЦИГАНСКА?

Къде е истината циганска?
Откак се помня,
Бродя по света със своята палатка,
Любовта и топлотата диря,
Истината и богатството.

Остарях на пътя,
Не намерих истинска любов,
Не чух и думите верни.
Истината циганска къде е?

Расим Сейдич

За Циганина и Чергаря пътуването е функционално в много отношения: то прави възможна социалната организация, груповата адаптивност, гъвкавостта и не на последно място упражняването на поминъка.

Пътуването дава възможност на различните групи да контактуват помежду си, да се противопоставят една на друга и да извършват брачен обмен. То позволява на индивидите от една и съща група, но от различни страни да се срещат по време на важни събития (сватба, раздаване на правосъдие, бдение около мъртвец, където присъствието на всеки е задължително независимо от колко далече е трябвало да пристигне). За много родове социалната и географската близост са различни понятия. Семейната група е разпръсната в даден район, нация, континент, даже на няколко континента. *Калдерашитe* от Лисабон например имат роднини в Париж, Севиля, Монтевидео, Порто Рико и в Бразилия. Норвежките роми имат роднини във Франция, в Белгия и в Швейцария, и прекарват извън страната почти толкова време, колкото и в нея. По този начин групите остават социално и културно хомогенни в тяхната разпръснатост.

Срещите със „своите“ организират общността, пораждайки консенсус посредством непрекъснато възобновяващата се при-